

Εξωστρέφεια και ανάπτυξη

Της **ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΣΩΚΟΥ***

Μια ξένη φίλη, εργαζόμενη στην Παγκόσμια Τράπεζα στην Ουάσιγκτον, ονειρεύεται να μετακομίσει μόνιμα στην Ελλάδα. Ως οικονομολόγος που ασχολείται με την ανάπτυξη, γνωρίζει τη θεωρία: οι χώρες που προσελκύουν ξένα κεφάλαια και έχουν ικανό ανθρώπινο δυναμικό είναι αυτές που μπορούν να λειτουργήσουν ως ελκυστικά, επιτυχημένα οικονομικά κέντρα. Η ίδια θεωρεί ότι η πατρίδα της, η Αρμενία, έχει χάσει το τρένο αυτής της ανάπτυξης. Οχι όμως και η Ελλάδα.

Σε διεθνές επίπεδο, την ώρα που η γεωπολιτική αστάθεια προκαλεί μετατόπιση των επενδυτικών κεφαλαίων και ευκαιριών, η τεχνητή νοημοσύνη δίνει μια δεύτερη ευκαιρία στις οικονομίες που υστέρησαν σε προηγούμενες τεχνολογικές επαναστάσεις να ανταγωνιστούν στην παγκόσμια αγορά. Ιδιαίτερα οι μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις μπορούν να επωφεληθούν από μια εκτόξευση της παραγωγικότητάς τους, κάτι που δείχνουν ήδη τα στοιχεία στις Ηνωμένες Πολιτείες. Την ίδια ώρα, όμως, η αμερικανική ανάπτυξη είναι έκδηλα άνιση: μέρος της οικονομίας αναπτύσσεται, αυτό της νέας τεχνολογίας και της υψηλής κατανάλωσης, που υποστηρίζεται από τα χρηματιστηριακά κέρδη, την ώρα που η κρίση του κόστους ζωής χτυπάει τα χαμηλότερα οικονομικά στρώματα.

Στην Ελλάδα, μπορεί οι οικονομικές ευκαιρίες να είναι περισσότερες σήμερα χάρη στις επενδύσεις, αλλά η ανάκαμψη δεν έχει αντιμετωπίσει τις ανισότητες. Η πτώση των μισθών μετά την κρίση έκανε την ελληνική οικονομία πιο ανταγωνιστική ως προς το κόστος, αλλά το στοιχείο είναι μια ανταγωνιστικότητα

που να μετριέται με όρους προστιθέμενης αξίας και να μεταφράζεται σε καλά αμειβόμενες θέσεις εργασίας. Κάτι που έχουν επιτύχει νησιδες ποιότητας όπως η ναυτιλία, αλλά ακόμη στερούνται οι περισσότεροι κλάδοι της ελληνικής οικονομίας.

Καθώς οι τιμές εκτοξεύονται, οι εργαζόμενοι αισθάνονται πολίτες δεύτερης κατηγορίας στην ίδια τους τη χώρα. Μια ανάπτυξη «τύπου Κ», όπως στην Αμερική, δεν είναι κοινωνικά και πολιτικά αποδεκτή σε μια ευρωπαϊκή οικονομία που ακόμη πασχίζει να ανακάμψει από τις επιπτώσεις μιας από τις μεγαλύτερες οικονομικές κρίσεις σε καιρό ειρήνης.

Από τις ΗΠΑ όπου ζει, ένας Έλληνας φίλος επικρίνει τον τουρισμό και ελπίζει στην αναγέννηση της ελληνικής βιομηχανίας. Αυτό το επιχείρημα θυμίζει τη ρητορική του προέδρου Τραμπ, χωρίς μάλιστα τη φθηνή, τεράστια παραγωγική βάση των ΗΠΑ. Η διαφοροποίηση της οικονομίας είναι αναγκαία, όμως η Ελλάδα δεν μπορεί εν μια νυκτί να απεξαρτηθεί από τον σημαντικότερο κλάδο της οικονομίας της.

Είναι πάντως ένα εύκολο σύνθημα ενόψει εκλογών, αν και ο πρώην πρωθυπουργός Αλέξης Τσίπρας, γνωρίζοντας ίσως ως πραγματιστής τις δυσκολίες αλλαγής παραγωγικού μοντέλου, προτιμά να στοχοποιήσει τις τράπεζες με το «πατριωτικό» του μέρισμα. Η χρηματοδότηση ωστόσο έπεται των μεταρρυθμίσεων, ενώ η εξωστρέφεια παραμένει κλειδί για να απελευθερωσει τις αναπτυξιακές προοπτικές της χώρας και η μόνη βιώσιμη λύση για κοινωνική και οικονομική δικαιοσύνη. Κάτι ξέρουν και στην Παγκόσμια Τράπεζα...

* Η κ. Κατερίνα Σώκου είναι Nonresident Senior Fellow στο Atlantic Council και ερευνήτρια εξωτερικού στο **ΕΛΙΑΜΕΠ**.